

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 4/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť E. P., L., zastúpenej advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia čl. 49 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 39 a čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd, čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 49 ods. 1 a 3 Charty základných práv Európskej únie rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 2 T 90/2009 z 19. marca 2010 a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3 To 77/2010 z 30. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2010 (po doplnení 6. decembra 2010) doručená sťažnosť E. P., L. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, K., vo veci

namietaného porušenia čl. 49 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 39 a čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 49 ods. 1 a 3 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 90/2009 z 19. marca 2010 a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 To 77/2010 z 30. septembra 2010.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«... prokurátor Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš podal na sťažovateľku obžalobu za trestný čin nezaplatenia dane podľa § 148b ods. 1 Trestného zákona účinného do 01.01.2006.

Následne, Okresný súd Liptovský Mikuláš na hlavnom pojednávaní konanom dňa 19.03.2010 uznal sťažovateľku za vinnú, že spáchala trestný čin nezaplatenia dane podľa ustanovenia § 278 ods. 1 Trestného zákona účinného od 01.01.2006.

Vtedajšia obhajkyňa sťažovateľky podala odvolanie proti tomuto rozsudku, na prejednanie ktorého Krajský súd v Žiline nariadil verejné zasadnutie, ktoré sa konalo dňa 15.07.2010. Na tomto verejnom zasadnutí obhajca sťažovateľky poukázal, že súd nepostupuje v súlade s čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, teda že podmienky vzniku a zániku trestnej zodpovednosti nesprávne Okresný súd v Liptovskom Mikuláši posudzoval podľa Trestného zákona účinného od 01.01.2006, ktorý má síce pre tento skutok ukladá nižšie tresty, ale podmienky zániku trestnej zodpovednosti sú podľa zákona účinného v čase spáchania skutku priaznivejšie, keď podľa § 65 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku „Trestnosť činu, ktorý bol v čase spáchania pre spoločnosť nebezpečný, zaniká, ak vzhľadom na zmenu situácie alebo vzhľadom na osobu páchatel'a zanikla nebezpečnosť trestného činu pre spoločnosť“.

Sťažovateľka podala na seba návrh na vyhlásenie konkurzu ešte podľa zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov, ktorý Krajský súd v Banskej Bystrici č. k. 55 K 125/2005 z 09.05.2010 zamietol. Toto uznesenie bolo publikované dňa 15.05.2007 v Obchodnom vestníku.

V zmysle ustanovenia § 65a ods. 2 písm. c) v spojení s § 65a ods. 4 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov platného v čase zamietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu „Správca dane z vlastného podnetu odpíše daňovú pohľadávku voči dlžníkovi alebo jej časť na základe právoplatného uznesenia súdu o zamietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku. Odpísaním daňovej pohľadávky daňový nedoplatok zaniká.“

Tieto skutočnosti si zisťoval aj samotný Krajský súd v Žiline, keď na ten účel odročil verejné zasadnutie na neurčito. Bol zisťovaný deň právoplatnosti uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici ako aj vyzvaný Daňový úrad Liptovský Mikuláš na uvedenie informácie, aký je dlh sťažovateľky na dani z pridanej hodnoty.

Ďalšou argumentáciou prednesenou na Krajskom súde v Žiline na verejnom zasadnutí konanom dňa 15.07.2010 bolo, že toto konanie sťažovateľky nemôže byť trestným činom nezaplatenia dane, ale ak, tak trestným činom neodvedenia dane. ...

Takýto záver Okresného súdu Liptovský Mikuláš je nielen, že nesprávny, keďže ani zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a ani zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty takúto povinnosť platcovi DPH neukladajú, ale ak by to tak podľa legislatívy platnej v čase spáchania skutku bolo, mala byť sťažovateľka trestne stíhaná pre trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa ustanovenia § 148a Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku resp. podľa ustanovenia § 277 Trestného zákona účinného v čase rozhodovania.

Dňa 30.09.2010 bolo vykonané verejné zasadnutie Krajského súdu v Žiline, ktorý odvolanie zamietol. Krajský súd v Žiline vôbec neprihliadol na tú skutočnosť, že v dôsledku zániku daňového dlhu nebezpečnosť činu pre spoločnosť zanikla. Krajský súd v Žiline prijal záver uvedený na str. 3, 4 uznesenia, že trestnosť skutku nezanikla, pretože sťažovateľka daň neuhradila. Krajský súd v Žiline však opomenul tú skutočnosť, že ak daňová povinnosť zanikla, nie je možné daň zaplatiť, preto Krajský súd v Žiline neoprávnene prijal záver, že trestnosť nezanikla, keďže sťažovateľka doposiaľ neuhradila dlh na dani z pridanej hodnoty. Tento dlh na základe ustanovenia § 65a ods. 4 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení platnom v čase právoplatnosti uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zanikol. Trestný zákon platný v čase spáchania skutku v ustanovení § 65 nijakým spôsobom nerozlišoval, na základe akej skutočnosti zaniká nebezpečnosť činu pre

spoločnosť. Ak teda Krajský súd v Žiline prijal záver, že zánik daňového dlhu v dôsledku zamietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu nespadá pod kategóriu „zmena situácie“ alebo „osoba páchatel'a“, odmietol aplikovať miernejší zákon.

Ak by, naopak, tento záver Okresný súd Liptovský Mikuláš a Krajský súd v Žiline prijali, museli by aplikovať ustanovenie § 65 Trestného zákona platného v čase spáchania skutku a sťažovateľku oslobodiť spod obžaloby.

Právny zástupca sťažovateľky zároveň poukazuje na to, že v celom trestnom konaní bolo preukázané, že vo všetkých veciach konal manžel sťažovateľky, teda súd nepreukázal sťažovateľke priamy ani nepriamy úmysel spáchať trestný čin nezaplatenia dane.

Keďže trestný čin nezaplatenia dane možno spáchať iba úmyselne, osoba, ktorá konala prostredníctvom svojho zástupcu, nemôže byť trestne zodpovedná za následky, ktoré vyvolal jej zástupca. ...

Napádané rozhodnutia súdov sú však taktiež v rozpore s čl. 49 ods. 1 Chartou základných práv Európskej únie, v zmysle ktorého „prísnosť trestov nesmie byť neprimeraná trestnému činu“. ...

Pokiaľ sťažovateľka nevie zaplatiť dlžnú daň, škoda pre štát predstavuje 0,- Eur. Preto ak súd rozhoduje o trestnosti skutku a o výške trestu zaň už v čase, keď sťažovateľke zanikla daňová povinnosť, mal konajúci súd uložiť primeraný trest, ktorý by v takomto prípade mal byť skôr ako omnoho kratší podmienený trest odňatia slobody s omnoho kratšou skúšobnou dobou, pretože právoplatným rozhodnutím Krajského súdu v Žiline nastalo to, že sťažovateľka nemá žiaden spôsob, ako by napravila následky svojho konania, a za ne bude pykať 1 rok podmienenčne a po uplynutí tejto doby ešte 2 roky v rámci skúšobnej doby.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„Okresný súd Liptovský Mikuláš a Krajský súd v Žiline porušili základné právo E. P. na súdnu ochranu upraveného v čl. 49, čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 39, čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd, právo uložiť trest výlučne na základe zákona podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v zmysle čl. 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, a právo na primeraný trest za trestný čin v

zmysle čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš, sp. zn. 2T/90/2009 zo dňa 19.03.2010 a uznesením Krajského súdu v Žiline zo dňa 30.09.2010, sp. zn. 3To/77/2010.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 30.09.2010, sp. zn. 3To/77/2010 a rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš, sp. zn. 2T/90/2009 zo dňa 19.03.2010 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Liptovský Mikuláš na ďalšie konanie.

Okresný súd Liptovský Mikuláš a Krajský súd v Žiline sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne E. P. trovy konania vo výške 261,82 Eur do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľky boli tvrdenia o porušení označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a charty namietaným rozsudkom okresného súdu a uznesením krajského súdu z týchto dôvodov:

1. Podľa jej názoru obidva sudy aplikovali v jej neprospech neskorší Trestný zákon účinný od 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný zákon“) a hoci tento zákon pre ňu znamenal miernejší trest, pri aplikácii skoršieho Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 by v jej prípade išlo o zánik nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť, pričom ak oba sudy dospeli k záveru, že k zániku trestnosti činu nedošlo, podľa jej názoru to svedčí pre záver o tom, že odmietli aplikovať zákon, ktorý by mal na ňu miernejší dopad.

2. Tvrdila, že trestný čin, za ktorý bola odsúdená, nemal byť kvalifikovaný ako trestný čin nezaplattenia dane, ale ak už, tak mal byť kvalifikovaný ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 alebo ako trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 Trestného zákona.

3. Namietala, že nemala byť trestne zodpovedná za spáchaný skutok, keďže v danej veci sa vôbec neangažovala, pretože všetky úkony spojené s podnikaním vykonával na základe splnomocnenia jej manžel.

4. Vyslovila názor, že jej mal byť uložený miernejší trest, a to vzhľadom na to, že daň z pridanej hodnoty pre svoju nemajetnosť už nemohla zaplatiť.

Pri prerokovaní časti sťažnosti o namietanom porušení označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a charty rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 90/2009 z 19. marca 2010 ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného

práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Je nepochybné, že proti rozsudku okresného súdu mala sťažovateľka právo podať odvolanie. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka toto právo využila a proti prvostupňovému rozsudku podala opravný prostriedok, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3 To 77/2010-320 z 30. septembra 2010. Z uvedeného teda vyplýva, že námietka o porušení označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a charty v podobe podaného odvolania proti rozsudku okresného súdu, ako aj prednesu na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu bola predmetom rozhodovania krajského súdu, ktorý svoj právny názor vyjadril v uvedenom uznesení tak, že odvolanie sťažovateľky zamietol.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie rozsudku okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľka namietala porušenie čl. 49 a čl. 50 ods. 6 ústavy, čl. 39 a čl. 40 ods. 6 listiny, čl. 7 ods. 1 dohovoru a čl. 49 ods. 1 a 3 charty uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 77/2010 z 30. septembra 2010.

Podľa čl. 49 ústavy a čl. 39 listiny len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 40 ods. 6 listiny trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru a čl. 49 ods. 1 charty nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Ak po spáchaní trestného činu zákon ustanovuje miernejší trest, uloží sa tento trest.

Podľa čl. 49 ods. 3 charty prísnosť trestov nesmie byť neprimeraná trestnému činu.

Tento text charty nie je možné priamo aplikovať v konkrétnom prípade. Ide o záväzok zmluvnej strany zaistiť, aby princíp v ňom obsiahnutý bol súčasťou vnútroštátnej úpravy trestného zákonodarstva. Princíp primeranosti trestov a trestných činov našiel uplatnenie v Trestnom zákone, cez ktorý sa priamo aplikuje na konkrétne trestné veci.

Posúdením obsahu a podstaty označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a charty dospel ústavný súd k záveru, že tieto články zakotvujú isté princípy či zásady, ktoré jednak umožňujú len zákonodarcovi, aby ustanovil, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie, ale ktoré zároveň ustanovujú zákonnosť a primeranosť trestných činov a ukladaných trestov. Z týchto zásad a princípov vyplývajú subjektívne práva osoby na to, aby mohla byť trestne postihnutá spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin iba zákonodarca, aby došlo k aplikácii neskoršieho zákona, pokiaľ by jeho použitie znamenalo pre túto osobu priaznivejšie následky a aby medzi spáchaným skutkom, ktorý má znaky trestného činu, a uloženým trestom existovala istá vyváženosť, ktorá by eliminovala ukládanie nespravodlivých a neprimeraných trestov.

Vychádzajúc z obsahu námietok sťažovateľky ústavný súd zistil, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 90/2009 z 19. marca 2010 bola sťažovateľka uznaná za vinnú za spáchanie pokračovacieho prečinu nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľka bola v danom prípade súdená za skutky, ktorých sa mala dopustiť v II. štvrtroku 2003 a v I. a II. štvrtroku 2004. Za to bola podľa § 278 ods. 1, § 38 ods. 3a § 36 písm. j Trestného zákona odsúdená na trest odňatia slobody vo výmere jedného roka

s tým, že podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona jej bol výkon trestu podmienenčne odložený a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona jej bola určená skúšobná doba vo výmere dva roky.

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že okresný súd vychádzal z výpovede sťažovateľky ako obžalovanej, z výpovede svedka – jej manžela, z listinných dôkazov – jej živnostenského oprávnenia, daňových priznaní na daň z pridanej hodnoty, vyjadrenia správcu dane, listín vydaných v rámci exekučného konania, účtovných dokladov firmy, záverov znalkyne z odvetvia účtovníctva, ako aj iných dôkazov, ktoré viedli náležitému zisteniu skutkového stavu.

Okresný súd v rozsudku rozobral obligatórne znaky skutkovej podstaty trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona. Súd prvého stupňa konštatoval trestnoprávnu zodpovednosť sťažovateľky za protiprávne konanie. V prípade sťažovateľky išlo o podnikanie na základe živnostenského oprávnenia, pričom okresný súd uviedol, že aj napriek tomu, že takmer všetky záležitosti firmy obstarával jej manžel na základe plnej moci, minimálne už od roku 2002 musela sťažovateľka vedieť o nepriaznivej finančnej situácii, a to z dôvodu, že proti firme bolo vedené exekučné konanie. Okresný súd konštatoval, že aj napriek vzniknutej situácii sťažovateľka nepodnikla žiadne kroky na zjednanie nápravy a na splnenie záväzkov. Okresný súd vo vzťahu k subjektu tohto trestného činu uviedol, že bola to práve sťažovateľka, ktorá sa dopustila protiprávneho konania, keď aj napriek tomu, že daňové priznania na daň z pridanej hodnoty za jednotlivé zdaňovacie obdobia boli riadne a včas podané, k zaplateniu dane z pridanej hodnoty nedošlo. Podľa názoru okresného súdu sa sťažovateľka svojej zodpovednosti nemohla zbaviť, a to aj napriek tomu, že v takmer všetkých veciach ju zastupoval manžel. V tejto súvislosti okresný súd odkázal na § 29 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, z ktorého vyplýva, že podnikateľ sa nemôže zbaviť svojej zodpovednosti ani vtedy, ak živnosť prevádzkuje prostredníctvom zodpovedného zástupcu. K zavineniu sťažovateľky okresný súd uviedol, že v jej prípade išlo minimálne o nepriamy úmysel, keď vedela, že firma má isté povinnosti, ktoré jej vyplývajú z rôznych všeobecne záväzných právnych predpisov, ale nespravila žiadne

opatrenia na zamedzenie vzniku negatívnych následkov. Tým okresný súd premostil aj na objektívnu stránku trestného činu, keď konštatoval, že sťažovateľka sa ho dopustila opomenutím povinností, čím došlo k následku na objekte trestného činu – ku vzniku „škody“ rovnajúcej sa nesplnenej daňovej povinnosti.

Okresný súd súčasne ozrejmil, z akého dôvodu kvalifikoval protiprávne konanie sťažovateľky, ku ktorému došlo v rokoch 2003 a 2004 podľa neskoršieho zákona účinného od 1. januára 2006. V tejto súvislosti súd prvého stupňa poukázal na rozsah spôsobenej škody počítanej podľa § 89 ods. 13 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, z čoho vyplýva, že sťažovateľka mala byť súdená a odsúdená za trestný čin nezaplatenia dane podľa § 148b ods. 1 a 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, pretože spôsobila škodu v značnom rozsahu, za čo by jej hrozil trest odňatia slobody od 1 do 5 rokov, ale keďže neskorší Trestný zákon bol pre ňu v otázkach uloženého trestu priaznivejší, okresný súd kvalifikoval jej konanie ako prečin nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona, za čo jej hrozil trest odňatia slobody do 3 rokov. Okrem toho okresný súd prihliadol na poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Trestného zákona, a teda že sťažovateľka dosiaľ viedla riadny život, a preto jej uložil trest odňatia slobody na 1 rok s podmieneným odkladom a skúšobnou dobou v trvaní 2 rokov. Okresný súd zároveň konštatoval, že okrem iného prihliadol aj na to, že sťažovateľka ani po začatí trestného stíhania neprejavila záujem nezaplatenú daň z pridanej hodnoty zaplatiť.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 3 To 77/2010-320 z 30. septembra 2010 tak, že ho zamietol.

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že v písomnom odôvodnení odvolania sťažovateľka odmietala svoju trestnoprávnu zodpovednosť, tvrdila, že všetky úkony v rámci podnikania vykonával jej manžel a že o daňových povinnostiach nemala žiadnu vedomosť. Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že úmyslom nebolo nezaplatiť daň z pridanej hodnoty štátu, ale že táto bola použitá na prevádzkové účely firmy. Z uznesenia ďalej vyplýva, že na verejnom zasadnutí pred krajským súdom obhajca sťažovateľky navrhol, aby bol skutok kvalifikovaný podľa Trestného zákona účinného do 31. decembra

2005, pretože v zmysle § 65 tohto zákona trestnosť činu zanikla, a to vzhľadom na to, že správca dane už neeviduje voči sťažovateľke žiadnu pohľadávku. Na základe toho obhajca sťažovateľky navrhol, aby krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a aby sťažovateľku oslobodil spod obžaloby.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej konštatoval, že okresný súd dostatočne ozrejmil, ktoré skutočnosti mal za preukázané, o aké dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, a zároveň vysvetlil, čo bolo dôvodom vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku.

K trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľky odvolací súd uviedol:

„Podľa názoru krajského súdu trestná zodpovednosť podnikateľa je zachovaná aj vtedy, keď podnikateľ splnomocní inú osobu na úkony podnikateľskej činnosti v rámci živnostenského podnikania. Za právne dôsledky, teda povinnosti napríklad vyplývajúce zo zákona o dani z pridanej hodnoty, vždy zodpovedá podnikateľ a nie splnomocnená osoba. Splnomocnená osoba môže vykonávať priame podnikateľské aktivity alebo poskytovať služby a spracovávať pre podnikateľa podklady pre daňové priznania. Povinnosť zaplatiť daň z pridanej hodnoty však stále zostáva na podnikateľovi a tejto povinnosti sa nemôže zbaviť ani uzatvorením mandátnej zmluvy napr. s účtovnou kanceláriou, ktorá vypracováva podklady pre daňové priznania. Z uvedených dôvodov je zachovaná trestná zodpovednosť podnikateľa za neodvedenie daní, resp. iných poplatkov.“

K prípadnému zániku trestnosti činu krajský súd uviedol:

„Trestnosť trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 Tr. zák. u obžalovanej E. P. nezanikla v zmysle § 86 písm. d) Tr. zák., pretože obžalovaná ani dodatočne nezaplatila, najneskôr nasledujúci deň po dni, keď sa po skončení vyšetrovania mohla oboznámiť s jeho výsledkami, predmetnú daň. Daňový úrad Liptovský Mikuláš pripisom totiž krajskému súdu oznámil, že eviduje na dani z pridanej hodnoty 0,-Eur, a to z dôvodu, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 55K/125/2005-86 z 9.5.2007 bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku. Z uvedeného teda vyplýva, že E. P. dlh na

dani z pridanej hodnoty doposiaľ neuhradila a Krajský súd v Banskej Bystrici zamietol návrh na exekúciu pre nedostatok majetku.

Trestnosť trestného činu u obžalovanej teda nezanikla ani v zmysle ustanovenia § 86 písm. d) Tr. zák., účinného od 1.1.2006, ale ani podľa § 65 Tr. zák., účinného do 1.1.2006.

Aj podľa názoru krajského súdu bolo preukázané, že obžalovaná neodviedla Daňovému úradu Liptovský Mikuláš daň z pridanej hodnoty tak, ako to je vyššie uvedené, túto daň použila pre vlastné účely, pričom nie je rozhodujúce, či na uspokojenie svojich osobných potrieb alebo na ďalšie podnikanie jej firmy. Okresný súd preto správne postupoval, keď jej konanie posúdil ako pokračovací prečin nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 Tr. zák., účinného od 1.1.2006.“

Vo vzťahu k zákonnosti a primeranosti uloženého trestu krajský súd vyslovil tento názor:

„Treba uviesť, že trest je právnym následkom trestného činu, a teda musí byť úmerný k spáchanému trestnému činu (zásada proporcionálnosti trestu) a je jedným z prostriedkov na dosiahnutie účelu Trestného zákona. Tým je určená aj jeho funkcia v tých smeroch, v ktorých má pôsobiť zákon, t. j. na ochranu spoločnosti a na výchovu páchatel'a a ostatných občanov. Ochrana spoločnosti sa uskutočňuje dvoma prvkami, a to prvkom donútenia (represia) a prvkom výchovy. Oba prvky sa uplatňujú zásadne súčasne v každom treste.

Účelom trestu v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák. je chrániť spoločnosť pred páchatel'mi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovávať ho k tomu, aby viedol riadny život a tým výchovne pôsobiť aj na ostatných členov spoločnosti. Trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

O osobe obžalovanej bolo zistené, že v registri trestov nemá žiadny záznam, pričom aj v mieste bydliska vedie riadny život. Aj od posledného zamestnávateľa je obžalovaná hodnotená kladne. Na podklade uvedených skutočností aj krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, že trest, tak ako bol obžalovanej uložený rozsudkom okresného súdu, bude dostatočný na nápravu a prevýchovu obžalovanej a splní účel predpokladaný Trestným zákonom.“

II. 1

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa toho, že v jej prípade došlo k zániku nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť v zmysle § 65 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a že oba súdy pochybili, ak neaplikovali tento zákon, ale súčasný Trestný zákon, hoci ten bol z hľadiska trestnej sadzby pre ňu priaznivejší, ústavný súd uvádza, že krajský súd dostatočným a vierohodným spôsobom vysvetlil, z akého dôvodu došlo k aplikácii použitej právnej normy.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno právny záver krajského súdu hodnotiť ako svojvoľný a nelegitímny. Ústavný súd sa nedomnieva, že by krajský súd mal v úmysle poškodiť sťažovateľku tým, že aplikoval súčasný Trestný zákon, hoci k protiprávnemu konaniu došlo v rokoch 2003 a 2004, teda za účinnosti skoršieho Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Krajský súd predsa jasne zdôvodnil, prečo tak postupoval. Vyhodnotil totiž, že použitie neskoršieho zákona je pre ňu priaznivejšie, pretože pri kvalifikácii jej konania podľa súčasného Trestného zákona jej hrozil nižší trest. Podľa názoru krajského súdu bolo práve toto zistenie kľúčové a pre sťažovateľku výhodnejšie. To však neznamená, že krajský súd sa vôbec nezaoberal eventualitou zániku trestnosti tohto činu z dôvodu zmeny situácie (správca dane už neeviduje žiadnu pohľadávku voči sťažovateľke) podľa § 65 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Podľa názoru krajského súdu nebolo možné uvažovať o zániku nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť len preto, že sťažovateľka ostala nemajetná, čo konštatoval aj Krajský súd v Banskej Bystrici v uznesení č. k. 55 K 125/2005-86 z 9. mája 2007, keď zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, čo sa odzrkadlilo aj na tom, že správca dane už neeviduje žiadnu pohľadávku voči sťažovateľke. Pre krajský súd bolo určujúce, že sťažovateľka neprejavila záujem daň z pridanej hodnoty zaplatiť, pričom z vykonaného dokazovania vyplynulo napríklad aj to, že firma v I. a II. štvrtroku 2004 disponovala dostatkom finančných prostriedkov na úhradu daňovej povinnosti, ale tieto prostriedky boli použité na iné než daňové účely. Tieto zistenia viedli krajský súd k záveru, že v zmysle § 2 ods. 1 súčasného Trestného zákona, podľa ktorého sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný, pričom ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu

sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší, bolo pre sťažovateľku priaznivejšie aplikovať tento zákon. Keďže krajský súd úplne vylúčil možnosť zániku nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť, prihliadol na to, že ak bude konanie sťažovateľky kvalifikované ako prečin nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 súčasného Trestného zákona, možno jej uložiť miernejší trest, než aký by jej hrozil, ak by bolo jej protiprávne konanie kvalifikované podľa § 148b ods. 1 a 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, teda účinného v čase spáchania skutku.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie krajského súdu je v tomto ohľade aj skutkovo a právne zdôvodnené tak, že je potrebné ho považovať za rozhodnutie konformné s označenými článkami ústavy, listiny, dohovoru a charty.

II. 2

Pokiaľ ide o tú námietku sťažovateľky, že ak už, tak jej konanie nemalo byť kvalifikované ako trestný čin nezaplatenia dane, ale ako trestný čin neodvedenia dane a poistného, či už podľa skoršieho alebo súčasného Trestného zákona, ústavný súd uvádza, že odvolací súd aj na tento argument sťažovateľky poskytol relevantnú a akceptovateľnú odpoveď. Krajský súd sa stotožnil so závermi okresného súdu, ktorý konštatoval, že daňové priznania na daň z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie II. štvrťroku 2003 a za zdaňovacie obdobie I. a II. štvrťroku 2004 boli riadne a včas podané, ale v čase splatnosti nebola daňová povinnosť splnená. Práve toto zistenie (nezaplatenie splatnej dane vo väčšom rozsahu) spolu s analýzou všetkých obligatórnych znakov trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 súčasného Trestného zákona a ich aplikáciou na protiprávne konanie sťažovateľky dalo zo strany krajského súdu jasnú odpoveď na to, z akého dôvodu došlo k ustáleniu tejto právnej kvalifikácie. Z tohto dôvodu považoval ústavný súd uznesenie krajského súdu aj v týchto otázkach za dostatočne odôvodnené a logické, a tak zlučiteľné s obsahom označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a charty.

II. 3

Sťažovateľka súčasne namietala aj svoju trestnoprávnu zodpovednosť, keď tvrdila, že vzhľadom na to, že trestný čin nezaplatenia dane vyžaduje úmysel a za ňu na základe plnej

moci vykonával úkony súvisiace s podnikaním jej manžel, nemohla byť predsa zodpovedná za následky jeho konaní.

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd uvádza, že súd prvého stupňa, s ktorého závermi sa stotožnil aj krajský súd, konštatoval, že úmyselné konanie sťažovateľky spočívalo v opomenutí povinnosti zaplatiť daň z pridanej hodnoty. Krajský súd zároveň dodal, že aj keď podnikateľ môže vykonávať aktivity súvisiace s podnikaním prostredníctvom splnomocneného zástupcu, zodpovednosť za zaplatenie dane z pridanej hodnoty však vždy ostáva na pleciach podnikateľa – v danom prípade sťažovateľky.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd akceptovateľnou formou vysvetlil splnenie obligatórnych znakov pokračovacieho prečinu nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustila sťažovateľka. Ústavný súd nemá dôvod spochybňovať zo strany krajského súdu dostatočne vysvetlené vzájomné prepojenie subjektu (sťažovateľky ako podnikateľky) – subjektívnej stránky (úmyslu, minimálne nepriameho) – objektu (záujem štátu na zaplatení splanej dane z pridanej hodnoty) a objektívnej stránky (konanie – opomenutie splnenia povinnosti zaplatiť splatnú daň z pridanej hodnoty, príčinný vzťah medzi konaním a následkom, ktorým je nezaplatenie dane z pridanej hodnoty vo väčšom rozsahu). Z tohto pohľadu sa uznesenie krajského súdu javí ako odôvodnené a podľa názoru ústavného súdu v ňom nemožno nachádzať prejavy svojvôle, pretože závery odvolacieho súdu sa zakladajú na právnych dôvodoch a relevantných skutkových zisteniach.

II. 4

Sťažovateľka napokon namietala, že jej mal byť uložený miernejší trest.

Ústavný súd konštatuje, že úlohou všeobecných súdov rozhodujúcich o vine a treste nie je plniť očakávania osôb braných na zodpovednosť za protiprávne konania. Povinnosťou týchto súdov konkrétne pri ukladaní trestov je, aby vzhľadli na závažnosť trestného činu a jeho následky, ktoré by mali byť priamo úmerné uloženému trestu. V tomto ohľade musia mať všeobecné súdy na pamäti zásadu proporcionality, aby sa trest uložený neminul účelu.

Podľa názoru ústavného súdu aj v tomto prípade krajský súd postupoval v súlade so zásadami ukladania trestov, prihliadol na poľahčujúcu okolnosť, trest vymeral v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby, pričom prihliadol na následok trestného činu, osobu sťažovateľky a jej doterajší život. Na základe toho nepovažoval za nevyhnutné, aby sťažovateľka bezprostredne vykonala trest odňatia slobody, a preto jej výkon tohto trestu podmiennečne odložil a stanovil zákonom dovolenú skúšobnú dobu.

Vychádzajúc z námietok sťažovateľky, ktoré boli konfrontované so závermi krajského súdu dospel ústavný súd k presvedčeniu, že uznesenie krajského súdu č. k. 3 To 77/2010-320 z 30. septembra 2010 je potrebné považovať za odôvodnené, za súladné so zákonom, a preto aj konformné s obsahom namietaných článkov podľa ústavy, listiny, dohovoru a charty.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2011